

Ágazati alapvizsga „kisokos”

(Készítette a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara)

A következő tájékoztató az időközi változásokat figyelembe vevő,
2024 elején hatályos jogszabályi háttérhez igazodik.

1. Ágazati alapoktatás

Az ágazati alapoktatás a szakképzés 2020. szeptember 1-jétől indult új rendszerében jelenik meg. Az adott ágazathoz tartozó szakmák tekintetében a technikumban az első két tanévben, a szakképző iskolában az első tanévben széles körű ágazati alapismeretekre tesznek szert a tanulók, amelyet az **ágazati alapvizsga zár le**. Ez jogosulttá teszi a tanulót a szakirányú képzésbe való belépésre. A közös alapozás átjárhatóságot biztosít szükség esetén a technikum és a szakképző iskola között. A konkrét szakmát technikumban a 10. évfolyam végén, szakképző iskolában a 9. évfolyam végén, az adott ágazat sajátosságainak megismerését követően választja ki a tanuló. Az új rendszer ezzel is támogatja a tanulókat a számukra megfelelő pálya kiválasztásában.

2. Ágazati alapvizsga

Az ágazati alapvizsga a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit méri. A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy **az ágazati alapoktatás elvégzését követően** tehet ágazati alapvizsgát.

Elsőként a tanulmányaikat 2020 szeptemberében megkezdők tehetnek ágazati alapvizsgát, technikumban – főszabály szerint – a 10., szakképző iskolában a 9. évfolyam végén. (Az érettségi végzettséggel rendelkezők számára a kizárólag szakmai vizsgára felkészítő kétéves képzésben a szakmai alapoktatásra az első félévben kerül sor, így a szakmai alapvizsgát mindkét iskolatípusban az első félév végén teszik le a tanulók.)

Az ágazati alapvizsga az adott ágazatba tartozó **valamennyi szakma** tekintetében azonos szakmai tartalmát a képzési és kimeneti követelmények határozzák meg.

Vizsgabizottság, vizsgaszervezés, javítóvizsga

A szakképző intézmény által szervezett ágazati alapvizsgát a szakképző intézmény oktatóiból és az elnökből álló **ágazati alapvizsga vizsgabizottság előtt** kell letenni. A vizsgabizottság **elnökét** a szakképző intézmény **feladatellátási helye** szerint illetékes területi gazdasági kamara delegálja.

A szakképző intézmény által szervezett ágazati alapvizsga – ha azt a szakképző intézményben szervezik – vizsgabizottságának elnökét és tagjait az **igazgató** bízza meg.

A tanulónak lehetősége van **független bizottság előtt is** vizsgát tenni, amelyet a jogszabályban meghatározottak szerint előzetesen kérelmeznie kell. (190. §) **elnökét minden esetben** (abban az esetben is, ha az független vizsgabizottság) a szakképző intézmény **feladatellátási helye szerint területileg illetékes gazdasági kamara delegálja**, a független vizsgabizottság elnökét és tagjait a **szakképzési államigazgatási szerv** bízza meg, e tekintetben szakképzési államigazgatási szervként a fővárosi és megyei kormányhivatalt jelöli ki. [Lásd. Szkr. 305. § (2) bekezdés b) pont]

Az ágazati alapvizsga elnökökre vonatkozó pályázati feltételeket a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara határozza meg, és a területileg illetékes kereskedelmi és iparkamara teszi nyilvánossá.

A beérkezett pályázatokat a hatályos pályázati feltételekben meghatározottaknak megfelelően a területi gazdasági kamara elbírálja, és ágazati alapvizsga elnöki kinevezési javaslatként továbbítja az Magyar Kereskedelmi és Iparkamara részére.

A megfelelő ágazati alapvizsga elnöki pályázatokat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara hagyja jóvá.

Az ágazati alapvizsga elnök kinevezése 3 évre szól azzal, hogy az újonnan kinevezett ágazati alapvizsga elnöknek a kinevezést követő 6 hónapon belül – feladatának megfelelő szakmai színvonalon történő ellátása érdekében – online vizsgát kell tenni.

Az online nyilvántartási rendszerben szereplők részére az Magyar Kereskedelmi és Iparkamara igazolást állít ki arra vonatkozóan, hogy tulajdonosa jogosult az ágazati alapvizsga elnöki feladatok ellátására.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

Az ágazati alapvizsga lebonyolítására a **tanulmányok alatti vizsga szabályait** (Lásd Szkr. 255. §) kell alkalmazni. (A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el, és legfeljebb tizenhét óráig tarthat.) A szakképző intézményekben szervezett és tartott tanulmányok alatti vizsgák vizsgabizottságának elnökét és tagjait az igazgató bízta meg. A vizsga vizsgafeladatait és azok javítási-értékelési útmutatóját a képzési kimeneti követelményekhez igazítottan a szakképző intézmény szakmai programjában kell meghatározni.

A tanuló magasabb évfolyamra nem léphet, ha az ágazati alapvizsgát eredménye elégtelen. Az érettségi végzettséggel kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben, ha a képzésben részt vevő személy elégtelen ágazati alapvizsgát tett, a **javító- és pótlóvizsgát az ágazati alapvizsgát követő hatvan napon belül** teheti le. A javítóvizsgán is elégtelen ágazati alapvizsgát tett képzésben részt vevő személy a tanév végén nem minősíthető és a tanulmányait az ágazati alapoktatás megismétlésével folytatja.

Az alapvizsga eredménye

A tanuló sikeres vizsga esetén jogosult a **duális képzésbe (szakirányú oktatásba) való belépésre**. Az ágazati alapvizsga eredménye a **szakmai vizsga eredményébe beszámít**. Ez azt jelenti, hogy ha valaki egy szakma megszerzését követően az adott ágazathoz tartozó további szakmát kíván szerezni, az ágazati alapvizsgát nem kell megismételnie.

Az ágazati alapvizsga teljesítését az a tanévet lezáró bizonyítványba kell bejegyezni. Az ágazati alapvizsga bizonyítványba bejegyzett teljesítése a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott munkakör betöltésére való alkalmasságot igazol.

Díjazás

A vizsgabizottság elnöke a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendeletben meghatározott díjazásra jogosult.

A vizsgázók létszámától függő díjazás mértékét az Szkr. 257. §-a határozza meg.

A delegált elnököt megillető díjazás összege a szakirányú oktatás központi költségvetéséről szóló törvényben meghatározott önköltsége* (2024-ben 1.200.000 forint) egyhavi összegének (2024-ben 100.000 forint)

- a) 67 százaléka (azaz 67.000 forint*), ha a vizsgázók száma 25 fő alatt,
- b) 100 százaléka (azaz 100.000 forint*), ha a vizsgázók száma 25 és 35 fő között,
- c) 133 százaléka (azaz 133.000 forint*), ha a vizsgázók száma 35 fő fölött van.

[*a Magyarország 2024. évi központi költségvetéséről szóló 2023. évi LV. törvény 68. § (5) bekezdés]

A vizsgabizottság elnöke a fenti díjazáson felül további költségtérítésre nem jogosult.

A vizsgabizottság elnökének feladatai

Az ágazati alapvizsga vizsgabizottságának elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért. Ennek keretében

- meggyőződik arról, a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére és teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgát és a vizsgabizottság értekezleteit,
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
- a vizsgabizottsági elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja. A kérdező oktató csak az lehet, aki a vizsga tárgya szerinti tantárgyat taníthatja,
- a vizsga kezdetekor a vizsgáztató jelenlétében megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételleket. A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez segítség nem adható,
- egy alkalommal póttételt húzat a vizsgázóval, ha a vizsgázó a húzott tétel anyagában teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet. Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felelni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani,
- rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre, amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését,
- ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el vagy a vizsga rendjét zavarja, figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti. A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.

A gyakorlati vizsgatevékenységet akkor lehet megkezdeni, ha a vizsgabizottság elnöke meggyőződött a vizsgatevékenység elvégzéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétéről.

A gyakorlati vizsgatevékenység megkezdése előtt a vizsgázókat tájékoztatni kell a gyakorlati vizsgatevékenység rendjéről és a vizsgával kapcsolatos egyéb tudnivalókról, továbbá a gyakorlati vizsgatevékenység helyére és a munkavégzésre vonatkozó munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi előírásokról.

3. Különbségek a szintvizsga és az ágazati alapvizsga között

- A szintvizsgát a területileg illetékes gazdasági kamara szervezte, az ágazati alapvizsgát a szakképző intézmény.
- A szintvizsgát szakképesítésenként kellett teljesíteni, az ágazati alapvizsgát ágazatonként.
- A szintvizsga eredménye nem számított bele az év végi osztályzatba, az ágazati alapvizsga eredménye viszont nemcsak az év végi osztályzatba, de a szakmai vizsgába is beleszámít.
- A szintvizsgát csak a szakközépiskolai (és szakiskolai) képzésben tanulónak kellett tenni, az ágazati alapvizsgát viszont a szakképző iskolai és a technikus tanulónak is.

4. Kapcsolódó fogalmak

Szakmajegyzék

A szakmajegyzék a korábbi Országos Képzési Jegyzék, illetve az abban közzétett szakképesítések és részsakképesítések helyébe lépő olyan szakmákat, szakmairányokat, valamint azok leíró adatait tartalmazza, amelyek kizárólag a szakképző intézményben oktathatók. A szakmajegyzékben nem szereplő, de az adott gazdasági ágazat által szükségesnek ítélt képzések (pl. a korábbi Országos Képzési Jegyzékből kikerülő egyes szakképesítések, illetve rész szakképesítések) a továbbiakban szakmai képzés keretében szervezhető meg.

Szakma

A szakmák egy-egy ágazat legfontosabb képzettségét (és gyakorlatot) igénylő foglalkozásai.

Képzési és kimeneti követelmény

A képzési és kimeneti követelmények azokat a részletes követelményeket állapítják meg tanulási eredmény alapú (TEA) megközelítésben, amelyek alapján a szakmai képzés és a szakmai vizsgáztatás folyhat. A képzési és kimeneti követelményekben – részszakmaként – meghatározható a szakmának olyan önállóan elkülöníthető része, amely legalább egy munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciák megszerzését teszi lehetővé.

Változásokat a következő jogszabály módosítások tartalmazzák:

- a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény és a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet alapján, az alábbi kiegészítésekkel
- az egyes képzéseket és a foglalkoztatást érintő törvények módosításáról szóló 2021. évi CXLVII. törvény
- egyes törvényeknek a szakképzéssel és a felnőttképzéssel összefüggő módosításáról szóló 2021. évi LXXXIII. törvény
- a szakképzésben lezajlott átalakítás utólagos hatásvizsgálatából adódó törvénymódosításokról szóló 2023. évi XXXIII. törvény
- a szakképzéssel és a felnőttképzéssel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 95/2021. (II. 27.) Korm. rendelet
- egyes kormányrendeleteknek a szakképzéssel összefüggő módosításáról szóló 380/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet
- egyes kormányrendeleteknek a szakképzéssel összefüggő módosításáról szóló 800/2021. (XII. 28.) Korm. rendelet
- a szakképzésben lezajlott átalakítás utólagos hatásvizsgálatából adódó kormányrendelet módosításokról szóló 292/2023. (VII.6.) Korm. rendelet.